

Činitelé výchovy:

- pedagog
- vychovávaný jedinec
- prostředky výchovy

- Grecmanová, H., Holoušová, D., Urbanovská, E. Obecná pedagogika I.
- Helus, Z. Dítě v osobnostním pojetí.
- Holoušová, D. a kol. Základy pedagogiky I.
- Jůva, V., sen. a jun. Úvod do pedagogiky.
- Jůva, V. et. al. Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium.
- Pařízek, V. Obecná pedagogika.
- Průcha, J. Moderní pedagogika.
- Průcha, J. Učitel.
- Vorlíček, Ch. Úvod do pedagogiky.

Pedagogický proces je stálou interakcí mezi pedagogickým pracovníkem a vychovávaným jedincem nebo skupinou, která probíhá za působení nejrozmanitějších výchovných prostředků.

- Na jedné straně stojí pedagog, rodič, učitel, vychovatel, lektor, kulturní nebo řídicí pracovník, který je iniciátorem tohoto procesu.
  - Na druhé straně stojí vychovávaný jedinec, dítě, žák, student, frekventant, účastník, zaměstnanec, jehož osobnost se v tomto procesu rozvíjí.
- Výchovné prostředky, které se při výchově a vzdělávání používají jsou např.
  - vyučování (hromadné nebo individuální)
  - pedagogicky adaptované prostředí
  - vliv hromadných sdělovacích prostředků, práce, hry, uměleckých podnětů, tělovýchovných činností
  - nebo vliv skupiny, do které je jedinec začleněn

Účinnost tohoto procesu závisí jak na kvalitách pedagogovy osobnosti a jeho činnosti tak na předpokladech a aktivitě vychovávaného jedince nebo skupiny, ale také na vhodnosti a míře použitých prostředků. V pedagogice je stále třeba řešit otázku co z uvedených veličin je významnější.

Povinnosti učitele ve škole:

1. Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení (2001)
2. zákon 29/1984 Sb. – povinnosti ped. pracovníků

Předepsané činnosti:

Odborné vedení hodiny

Pedagogická a psychologické zvládnutí situace i obsahu

Přípravy na vyučování (na hodiny, příprava učebních pomůcek)

Studium, sledování novinek, literatury, školení, kurzy

Autorita (formální a neformální)

Vytváření edukačního klimatu třídy a školy

Opravy písemných a grafických prací žáků

Vedení předepsané dokumentace

Třídní učitel- spolupráce s ostatními učiteli

Spolupráce s ostatními ped. pracovníky, výchovným poradcem

Porady svolané ředitelem školy

Služby, dozory ve škole a při akcích organizovaných školou

Odborná péče o kabinety, sbírky, knihovny

Podíl na třídních schůzkách, konzultačních hodinách

Skutečná pracovní náplň učitele není známa, neboť musí denně řešit nestandardní situace (osobní porady a řešení problémů, protesty a nekázeň žáků, agresivita, žákovské žerty a recese, spory a krádeže mezi žáky, šikana, drogy, jednání s rodiči a příbuznými žáka).

Třídní učitel

Vztah k jednotlivci-zdravotní stav, rodinné zázemí, chování a prospěch

Vztah ke třídě jako celku-složení, vliv jednotlivců na skupinu, přehled o vztazích, hodnocení chování a plnění povinností žáka (docházka do školy i do kroužků, nemocnost, uvolňování ze školy)

Informování ostatních učitelů o zdravotním stavu, rodinné situaci

Vytvoření pravidel třídy, školní řád

Vedení třídnických hodin (zápisy ke kontrole)

Volba žákovské samosprávy

Tvorba zasedacího pořádku

Vedení předepsané dokumentace (třídní výkaz, katalogové listy, žákovské knížky, omluvenky, odborné zprávy z PPP nebo SPC)

Integrovaní žáci a žáci se specifickými edukačními potřebami

Napomenutí a důtky třídního učitele jsou v jeho kompetenci

Seznamuje žáky s rozpisem dozorů (možnost vyhledat pomoc, radu)

Dohled nad stavem učebny (její příprava na začátku školního roku, odpovědnost za inventář, řešení nedostatků a poškození)

Spolupráce s rodiči, třídní schůzky, konzultační hodiny

Řešení problémů společně s rodiči, učitel prokazatelně (zápis, podpis rodičů) informuje rodiče o problémech

Je odpovědný za probrání učiva o chování žáků v mimořádných situacích, za poučení o bezpečném chování v době prázdnin, výletů, exkurzí

Je odpovědný za realizaci programu prevence sociálně patologických jevů ve třídě

Učitel jako tvůrce klimatu třídy

1. Čím je vytvářeno školní klima

- kvalitou mezilidských vztahů (partnerství, empatie, důvěra, úcta, solidarita, spolupráce)
- působením učitele, třídního učitele
- působením učitelského sboru a vzájemnými vztahy
- stylem řídicí práce vedení školy
- vytvářením třídního společenství
- vlivem faktorů prostředí (geografické a meteorologické, politické, kulturní a regionální, lokalita města nebo vesnice)

2. Podíl učitele na tvorbě klimatu

Vztah k žákům (vytvářejí klima třídy společně)

Organizační, komunikativní a sociální dovednosti (odezva žáka na jednání učitele)

Pedagogický takt, optimismus, trpělivost (nemá se ztrácet, ale užívat)

Podpora zvědavosti a tvořivosti

Duch spolupráce, příslušnosti ke třídě